OTVORENÝ LIST

Obavy odborníkov o budúcnosť norika muránskeho typu sa napĺňajú

Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky
Správe Národného parku Muránska planina
Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre pôdohospodárstvo a životné prostredie
Štátnej veterinárnej a potravinovej správe Slovenskej republiky
Štátnej ochrane prírody Slovenskej republiky
Odbornej i širokej verejnosti cez média a sociálne siete

My, dolupodpísaní odborníci pôsobiaci dlhé roky v oblasti chovu, šľachtenia, veterinárnej starostlivosti a odborného hodnotenia koní, sa obraciame na zodpovedné štátne inštitúcie v súvislosti so situáciou v chránenom chove norika muránskeho typu.

Naším cieľom nie je viesť spor medzi rezortmi, hľadať vinníkov ani spochybňovať význam ochrany prírody. Považujeme však za svoju odbornú a morálnu povinnosť upozorniť na skutočnosti, ktoré môžu mať závažné dôsledky pre ďalšiu existenciu jedinečného chovu predstavujúceho významnú súčasť prírodného, kultúrneho a chovateľského dedičstva Slovenskej republiky.

Chov koní na Muránskej planine bol počas desaťročí úspešne prevádzkovaný v systéme štátneho podniku LESY Slovenskej republiky. Bol budovaný generáciami odborníkov, chovateľov a lesníkov a stal sa významnou genetickou rezervou slovenského plemena koní.

Dňa 22. októbra 2026 sa uskutočnila jesenná bonitácia chráneného chovu norika muránskeho typu v Dobšinej. Bonitačná komisia pozitívne hodnotila zdravotný stav koní, odbornú úroveň starostlivosti, kvalitu práce zamestnancov i celkovú úroveň chovu.
Zároveň však v zápisnici uviedla mimoriadne závažné konštatovanie:
„Ku dňu konania jesennej bonitácie nie sú zabezpečené dostatočné zásoby objemových a jadrových krmív, čím je ohrozená ďalšia existencia chovu.“

Toto konštatovanie nemožno považovať za bežný prevádzkový problém. Ide o oficiálny záver odbornej komisie, ktorý potvrdzuje existenciu rizík, na ktoré bola odborná verejnosť upozorňovaná už v čase delimitácie chovu. Mimoriadnu závažnosť situácie zvyšuje skutočnosť, že od konania bonitácie uplynul takmer mesiac a podľa dostupných informácií nebolo zabezpečenie potrebného množstva objemových a jadrových krmív pre zimné obdobie doposiaľ uspokojivo vyriešené. Situáciu navyše komplikuje pretrvávajúci nedostatok objemových krmív spôsobený suchom počas aktuálneho hospodárskeho roka. Krmivo pre kone nemožno obstarať spätne. Každý týždeň odkladu znižuje množstvo dostupného kvalitného sena na trhu a zvyšuje riziko, že zabezpečenie zimnej potreby chovu bude komplikovanejšie a finančne náročnejšie.

V prípade chráneného chovu nejde iba o ekonomický problém. Nedostatok kvalitných krmív môže mať negatívny dopad na zdravotný stav zvierat, reprodukciu, odchov

mladých koní i kontinuitu šľachtiteľského programu. Prípadné dôsledky nemožno odstrániť jednoduchým administratívnym rozhodnutím.

Po delimitácii chovu do pôsobnosti Správy Národného parku Muránska planina, realizovanej na základe dohody Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, už v januári 2023 upozorňovali odborníci MVDr. Eduard Morvay, MVDr. Pavol Seman a MVDr. Peter Holakovský na viaceré riziká, ktoré môže táto organizačná zmena priniesť.

Podrobnejšie tu:

Budúcnosť výnimočného plemena je neistá. Stratilo domov, získa nový? - Poľnoinfo.sk

https://polnoinfo.sk/buducnost-vynimocneho-plemena-je-neista-stratilo-domov-ziska-novy/#comment-91142

https://polnoinfo.sk/buducnost-vynimocneho-plemena-je-neista-stratilo-domov-ziska-novy/#comment-91143

Upozornenia nesmerovali proti ochrane prírody ani proti existencii Národného parku Muránska planina. Týkali sa predovšetkým zabezpečenia financovania, krmovinovej základne, odborného riadenia, personálnej kontinuity a prevádzkovej stability chovu po jeho delimitácii zo systému LESOV Slovenskej republiky.

V priebehu roku 2024 na tieto riziká opakovane upozorňoval aj bývalý vedúci Strediska chovu koní Dobšiná Ing. Vladimír Šmelko. V liste adresovanom Správe Národného parku Muránska planina konštatoval, že na negatívne dôsledky delimitácie upozorňoval už pred jej realizáciou a vyjadril obavu, že prijaté riešenie nemusí zabezpečiť stabilné podmienky pre ďalší rozvoj chovu. Odborníci upozorňovali aj na riziká možného rozdelenia chovu. K tomuto kroku napokon nedošlo, čo považujeme za správne rozhodnutie.

Súčasná situácia však ukazuje, že predmetom obáv nebolo iba možné rozdelenie chovu, ale aj schopnosť nového systému dlhodobo zabezpečovať jeho základné prevádzkové potreby. V tom čase boli viaceré odborné obavy zo strany predstaviteľov štátu označované za neopodstatnené a verejnosť bola ubezpečovaná, že chov bude zachovaný a ďalej rozvíjaný.

Delimitácia chovu bola výsledkom dohody Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky. Preto považujeme za prirodzené, aby oba rezorty niesli spoločnú zodpovednosť za vytvorenie podmienok na bezpečné a dlhodobo udržateľné fungovanie chovu. Vyzývame preto zodpovedné inštitúcie, aby bezodkladne:

- Podnikli kroky na zabezpečenie dostatočnej zásoby objemových a jadrových krmív pre celé zimné obdobie vrátane primeranej rezervy,
- informovali odbornú verejnosť o prijatých opatreniach a aktuálnom stave zabezpečenia krmív,
- požiadali o odbornú pomoc Slovenskú poľnohospodársku univerzitu v Nitre, najmä Fakultu agrobiológie a potravinových zdrojov, a Zväz chovateľov koní na Slovensku,
- vytvorili dlhodobý model financovania, ktorý nebude závislý od každoročného improvizovania alebo oneskorených rozhodnutí,

- určili jednoznačnú odbornú, hospodársku a osobnú zodpovednosť za plánovanie zásob krmív, obstarávanie a kontrolu minimálnej rezervy,
- prijali záväzný krízový plán pre prípady sucha, neúrody, výpadku dodávateľa alebo neúspešného verejného obstarávania,
- v prípade existencie legislatívnych alebo administratívnych prekážok brániacich rýchlemu zabezpečeniu krmív využili všetky zákonné postupy umožňujúce ich urýchlené odstránenie a bezodkladné zabezpečenie potrieb chovu,
- zapojili do ďalšieho smerovania chovu odborníkov s dlhoročnou praxou a rešpektovali odporúčania bonitačných a výberových komisií.

Zároveň vyzývame všetkých priaznivcov norika muránskeho typu, koniarsku verejnosť, chovateľské organizácie, poľnohospodárske podniky, dodávateľov krmív, dopravcov na akúkoľvek pomoc pri riešení vzniknutej situácie. Potrebné sú najmä overené ponuky kvalitného sena, možnosti dopravy, odborná podpora a verejný záujem o transparentné riešenie problému. Nežiadame hľadanie vinníkov. Žiadame včasné a účinné riešenie problému, ktorý sa dotýka jedinečného chráneného chovu predstavujúceho významnú génovú rezervu Slovenskej republiky.

Naše upozornenia z rokov 2023 a 2024 neboli odporom voči ochrane prírody. Boli varovaním, že jedinečný živý chov nemožno reorganizovať ako bežnú administratívnu položku bez vytvorenia stabilných podmienok pre jeho fungovanie. Dnes už nejde o hypotetické obavy. Ide o problém, ktorý bol zaznamenaný v oficiálnom dokumente odbornej komisie a ktorý si vyžaduje okamžitú pozornosť. Kým sú kone v dobrom zdravotnom a kondičnom stave, stále existuje čas zabrániť vážnym škodám. Tento čas však nemožno premárniť. Chrániť norika muránskeho typu znamená chrániť živé dedičstvo, ktoré budovali celé generácie odborníkov, chovateľov a lesníkov a ktoré po prípadnej strate nebude možné obnoviť administratívnym rozhodnutím.

Veľký Šariš, 16.11.2026

Za signatárov otvoreného listu:

.....
MVDr. Peter Holakovský

Signatári:

Prof. Ing. Marko Halo PhD., Nitra,
predseda predstavenstva Zväzu chovateľov koní na Slovensku, družstvo (ZCHKS)

MVDr. Peter Holakovský, Veľký Šariš,
emeritný riaditeľ žrebčinca Veľký Šariš, dlhoročný pracovník v chove koní a hodnotiteľ koní na výstavách

MVDr. Pavol Seman, Šamorín,
emeritný riaditeľ žrebčinca Šamorín, dlhoročný pracovník v chove koní a súdny znalec v odvetví chov koní

MVDr. Eduard Morvay, Bratislava,
emeritný výkonný riaditeľ Zväzu chovateľov koní na Slovensku, družstvo (ZCHKS)

Ing. Vladimír Šmelko, Dobšiná,
Emeritný, dlhoročný vedúci Strediska chovu koní v Dobšinej a podpredseda predstavenstva Zväzu chovateľov koní na Slovensku, družstvo (ZCHKS)

Poznámka: *V zmysle zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a nariadenia GDPR žiadame pri prípadnom zverejňovaní priložených dokumentov o anonymizovanie osobných údajov, telefónnych čísel, e-mailových adries a vlastnoručných podpisov.*

Prílohy:

1. Zápisnica z jesennej bonitácie chráneného chovu norika muránskeho typu zo dňa 22. októbra 2026 v Dobšinej.
2. Stanovisko Ing. Vladimíra Šmelka adresované Správe Národného parku Muránska planina z roku 2024.

Rozdeľovník:

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
minister@land.gov.sk, podatelna@land.gov.sk

Ministerstvo životného prostredia SR
kancelaria.ministra@enviro.gov.sk, podatelna@enviro.gov.sk

Správa Národného parku Muránska planina
np@npmuranskaplanina.sk

Výbor NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie
podatelna@nrsr.sk, pzp@nrsr.sk, ivan.sevcik@nrsr.sk

Štátna veterinárna a potravinová správa SR
podatelna@svps.sk

Štátna ochrana prírody SR
sekretariat@sopsr.sk

Odborná i široká verejnosť bude informovaná prostredníctvom médií a sociálnych sietí

Doplňujúca informácia k tejto téme:

https://spravy.stvr.sk/2023/04/vzacne-plemeno-konov-sa-stalo-centrom-sporu-chcu-ich-prestahovat-z-ich-prirodzeneho-prostredia/